

מבשרו חזה

אמר רבי אלעזר קשין מזונותיו של אדם
כקריעת ים סוף *).
(פסחים ק"ח).

רבי אלעזר בן פדת נתקיים בו "לא לחכמים לחם" א). שמועותיו
היו הדות ב) ולחמו צר. הודות לחכמתו נכתר בתאר "מרא דארעא
ישראל" ג). אבל "הוה דחיקא ליה שעתא טובא" ד). ולפי שלא זכה "לשני
שלחנות" ה) ידע את נפש העני. ואמר "כל אדם שאין לו קרקע אינו
אדם" ו). ברם, "לא נתנה קרקע אלא לבעלי זרועות" ז). ודרש "ואת כל
היקום אשר ברגליו: זה ממנו של אדם שמעמידו על רגליו" ח). והקיש
גאולה לפרנסה ופרנסה לגאולה, "מה גאולה פלאים אף פרנסה פלאים" ט).
ולא עוד אלא, "אין אשתו של אדם מתה אלא אם כן מבקשה ממנו ממון
ואין לו" י).

ולפי שהעושר דבר הכרחי הוא לאדם מישראל וביחוד לתלמידי
חכמים לכן, חביב עליהם ממונם יותר מגופם" יא), אחרי שאינם פושטים
את ידיהם בגזל.

ודרש "כל שאינו מהנה תלמיד חכם אינו רואה סימן ברכה
לעולם" יב), ברם, הוא החמיר על נפשו ולא רצה ליהנות מזולתו יג).
וכאשר חש להא דרב רבו שאמר: "עתיד אדם ליתן דין וחשבון על כל
מה שראה עינו ולא אכל" והיה "מצמית ליה פריטין ואכל מכל מלה
הדא שעתא" יד), כי לרגלי עניותו לא יכול לקיים את דברי רבו באופן
אחר. אבל לא נהנה מבשר ודם כי דרש: "אמרה יונה לפני הקב"ה:
רבש"ע, יהיו מזונותי מרורים כזית ומסורים בידך וא"ל יהיו מתוקים
כדבש ומסורים ביד בשר ודם" טו), כי "כיון שנצרך אדם לבריות פניו
משתנות ככרום" טז).

והודות למצבו החומרי הרעוע הרגיש בנפשו יסורי העני בכל
מרירותם ועד היכן מגיעים: "כל שארגו לו בגד ללבוש ואינו מתקבל
עליו" ה, שהרי העני אשר בעמל רב עלה בידו לקנות לנפשו בגד לכסות
מערומו גדול צערו אם בגדו אינו לפי מדתו, כי אזלת ידו לקנות
לצעמו בגד אחר.

ויען שידע בצער המסכן הורה: "פיסקין צדקה לעניים בשבת" יז).
והוא הוא שאמר "בואו ונחזיק טיבה לרמאים שא"מלא הן היינו חוטאין
בכל יום שנאמר: וקרא עליך אל ה' והיה בך חטא" יט). הוא הרגיש את
מצב־נפשו של העני והלך־מחשבותיו.

לכן קבע הנחה: קשין מזונותיו של אדם כקריעת ים סוף.
מבשרו חזה כ).

* ראה הגירסא הנכונה שגרס מהר"י נ' חביב ז"ל בספרו.

א) קה"ל ט. ב) בבא מציעא פד: ג) יומא ט. ביצה סז: גטין יט: נדה כ:
ד) תענית כה. ה) ברכות ה: ו) יבמות סג. ז) סנהדרין נח: ח) פסחים קט. ט) בראשית
רבה פרשה כ. י) ראש השנה ו. סנהדרין כב. זבחים כט: יא) סוטה יב. חולין צא.
יב) סנהדרין צב. יג) חולין מד:

יד) ירושלמי קדושין פרק רביעי הלכה יב. טו) סנהדרין קח: בראשית רבה פרשה לג.
וראה עירובין יח: טז) ברכות ו: יז) ערכין טז: יח) כתובות ה. יט) שם כח. וראה
ירושלמי פאה פרק שמיני הלכה ה. כ) ראה הפרק, "האי שופיא מהי?" בספרי זה, ותמצא
שם מלאים.

מחלק: 16/5 לא י"א
הרב אשר ל"ב